

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6MCdo/4/2011
Identifikačné číslo spisu:	7607209839
Dátum vydania rozhodnutia:	08.08.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:7607209839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Slovenská konsolidačná, a.s., so sídlom v Bratislave, Cintorínska 21, proti žalovanému JUDr. V. O., bývajúcemu v M. I. O., X. X, o zaplatenie 10 582,69 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 5 C 98/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. februára 2010 sp. zn. 4 Co 107/2008 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves zo 7. februára 2008 č. k. 5 C 98/2007-83, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. februára 2010 sp. zn. 4 Co 107/2008 a rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves zo 7. februára 2008 č. k. 5 C 98/2007-83
z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde v Spišskej Novej Vsi na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom zo 7. februára 2008 č. k. 5 C 98/2007-83 zamietol žalobu z dôvodu vznesenej námietky premlčania žalovaným, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia 318 814,-- Sk so 6 % ročným úrokom z omeškania od 20. augusta 2000 do zaplatenia titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Žalobcovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť žalovanému na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Blažej Baláža náhradu trov konania vo výške 48 923,-- Sk. Súd mal za preukázané, že žalovaný ako súdny exekútor v exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. Er 4094/00, po zastavení exekúcie uznesením z 22. júla 2005 č. k. Er 4094/00-48, nevrátil žalobcovi ako oprávnenému sumu 318 814,-- Sk predstavujúcu rozdiel medzi poskytnutým preddavkom na odmenu a náhradu hotových výdavkov exekútora vo výške 322 750,-- Sk a priznanou výškou trov exekúcie 3 936,-- Sk. Právny vzťah medzi účastníkmi právne posúdil podľa § 451 ods. 1, 2 OZ ako bezdôvodné obohatenie. Uzavrel, že dňom 1. augusta 2005, kedy uznesenie o zastavení exekúcie a trovách exekúcie z 22. júla 2005 č. k. Er 4094/00-48 bolo doručené žalobcovi, začala plynúť subjektívna dvojročná premlčacia doba na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 1 OZ), ktorá uplynula 1. augusta 2007. Keďže žaloba bola podaná na súd až 3. augusta 2007, nemohol súd priznať žalobcovi uplatnené právo vzhľadom na dôvodne vznesenú námietku premlčania žalovaným.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu rozsudkom z 11. februára 2010 sp. zn. 4 Co 107/2008

rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil. Žalobcu zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania žalovanému v sume 439,65 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Blažej Baláža. Stotožnil sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, že v danej veci sa jedná o bezdôvodné obohatenie žalovaného podľa § 451 ods. 1, 2 OZ a nárok žalobcu, je vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premlčania, premlčaný.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu podal na základe podnetu žalobcu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Žiadal zrušiť oba rozsudky súdov nižších stupňov a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Mal za to, že súdy nesprávne aplikovali § 451 ods. 1, 2 OZ, keď právny vzťah účastníkov konania považovali za občianskoprávny vzťah, v rámci ktorého žalovaný zodpovedá za bezdôvodné obohatenie, pretože žalobcom je oprávnený v exekúcii a žalovaným súdny exekútor. Uviedol, že právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania sa nemôže považovať za súkromnoprávny vzťah, ale za vzťah verejnoprávny. Z tohto dôvodu na strane súdneho exekútora nemôže dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 OZ v prípade, ak nevráti preddavok na trovy exekúcie, ktoré mu po zastavení exekúcie neboli priznané v takej výške, ako prevzal preddavok. Súdy mali na danú vec podľa jeho názoru aplikovať § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, keďže vzťah medzi účastníkmi pri zadržiavaní nevyúčtovaného preddavku je vzťahom z titulu náhrady škody. Okrem porušenia § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, generálny prokurátor namietal i porušenie § 1 a § 2 O.s.p.

Účastníci konania sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je podané opodstatnene.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.). Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď súdy na danú vec nesprávne aplikovali § 451 OZ.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinnosti a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pritom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

V danej veci sa žalobca domáhal vydania bezdôvodného obohatenia v sume 10 582,69 € (318 814,-- Sk), predstavujúcej preplatok na preddavku na úhradu odmeny exekútora a jeho hotových výdavkov, od žalovaného ako súdneho exekútora, ktorý túto sumu zadržiava bez právneho dôvodu.

Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho ale právne vyhodnotiť a odôvodniť. Ak ho však predsa len v žalobe právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu.

Súdy nižších stupňov právny vzťah účastníkov konania, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok, považovali za občianskoprávny vzťah, v rámci ktorého žalovaný zodpovedá za bezdôvodné obohatenie, ktoré získal na úkor žalobcu. Občianskoprávnymi vzťahmi sú majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony (pozri § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Tieto vzťahy sú upravené normami súkromného práva a sú založené na princípoch právnej rovnosti ich subjektov. Práva a povinnosti, ktoré sú obsahom právnych vzťahov tejto povahy, vznikajú na základe prejavov vôle vyplývajúcich z princípu autonómie vôle ich subjektov. Vzťahy, ktoré sú založené na nerovnom právnom postavení ich účastníkov a v ktorých orgány verejnej moci rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov na báze autoritatívnosti, sú verejnoprávne.

Exekútor je v zmysle § 2 Exekučného poriadku štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“). Podľa § 3 Exekučného poriadku exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydaným v exekučnom konaní.

Z definície právneho postavenia súdneho exekútora podanej priamo Exekučným poriadkom (viď vyššie) vyplýva, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci delby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na realizácii základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť treba v zmysle uvedeného hľadieť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom zákonom, a to Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom. Dovolací súd poznamenáva, že ustanovenie § 5 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2005 (kedy nadobudla účinnosť jeho novela vykonaná zákonom č. 341/2005 Z. z.) výslovne uvádza, že vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci.

V danom prípade išlo o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie funkcií štátu, v rámci ktorého účastníci nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre právne vzťahy založené na súkromnom práve. Tento právny vzťah sa vyznačoval tým, že jeden účastník vzťahu (súdny exekútor) vystupoval voči druhému účastníkovi (oprávnenému) ako nositeľ verejnej zvrchovanej moci a bol oprávnený druhému subjektu jednostranne zakladať práva alebo povinnosti (v tejto súvislosti viď napr.

ustanovenie § 197 ods. 2 v spojení s § 31 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorých exekútor môže požadovať od oprávneného primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov a môže odmietnuť vykonať požadovaný právny úkon, ak žiadateľ nezloží primeraný preddavok a ak v lehote určenej exekútorom oprávnený nezloží preddavok, na návrh exekútora môže súd exekúciu zastaviť). Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania s týmito znakmi nemôže byť považovaný za súkromnoprávny vzťah.

Vzhľadom na povahu vzťahu vznikajúceho medzi oprávneným ako účastníkom exekučného konania a súdnym exekútorom vykonávajúcim exekučnú činnosť nemôže dôjsť na strane súdneho exekútora k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 OZ tým, že súdny exekútor po zastavení exekučného konania oprávnenému nevyúčtoval, ani nevrátil preddavky na odmenu a náhradu jeho hotových výdavkov, ktoré oprávnený zaplatil, hoci ho žalobca na ich vrátenie vyzval.

Dovolací súd považuje za potrebné zopakovať, že žalobca je povinný žalobou uplatnený nárok (iba) skutkovo vymedziť. Právne posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu („iura novit curia“). Pokiaľ súd rozhoduje o nároku na plnenie na základe skutkových okolností, so zreteľom na povahu ktorých alebo spôsob opísania ktorých prichádza do úvahy možnosť podriadenia žalobou uplatneného nároku pod inú hmotnoprávnu normu, než je uvedená v žalobe, musí vec právne posúdiť podľa zodpovedajúcej normy bez ohľadu na to, či je v žalobe uvedený (alebo správne uvedený) právny dôvod požadovaného plnenia.

V danom prípade - so zreteľom na to, ako a čím žalobca vymedzil skutkový rámec, z ktorého vyvodzoval svoj nárok na zaplatenie požadovanej sumy - bolo pred rozhodnutím o jeho žalobe „o vydanie bezdôvodného obohatenia“ potrebné vyriešiť otázku, či žalobou uplatnený nárok nevyplyva zo vzťahu zodpovednosti súdneho exekútora za škodu spôsobenú účastníkovi konania v zmysle § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého súdny exekútor v prípade, že osobitný zákon neustanovuje inak, zodpovedá za škodu tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanec v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona. Zodpovednosť exekútora za škodu ním spôsobenú alebo jeho zamestnancami v súvislosti s vykonávaním exekučnej činnosti podľa Exekučného poriadku je v § 33 ods. 1 upravená ako objektívna zodpovednosť bez ohľadu na jeho zavinenie. Exekútor sa zbaví zodpovednosti ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré od neho možno požadovať. Pod pojmom „vynaloženie všetkého úsilia“ je potrebné rozumieť každú možnú starostlivosť, ktorú by bolo možné za daných podmienok konkrétného prípadu vyvinúť, aby sa zabránilo vzniku škody. Podľa citovaného ustanovenia predpokladmi zodpovednosti súdneho exekútora je vznik škody, protiprávne konanie alebo opomenutie exekútora, prípadne jeho zamestnanca, súvisiace s činnosťou podľa Exekučného poriadku, príčinná súvislosť medzi týmto konaním (alebo opomenutím) a vznikom škody. Predpoklady vzniku zodpovednosti musí preukázať poškodený. Súdny exekútor sa nemôže zodpovednosti zbaviť, t.j. neexistuje žiadny deliberačný dôvod, ktorý by vylúčil zodpovednosť, ak sú splnené predpoklady jej vzniku. Zo spisu vyplýva, že súdy nižších stupňov žalobu z tohto aspektu neposudzovali. Ich rozhodnutie je v dôsledku toho predčasné, a preto aj z tohto dôvodu vecne nesprávne (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. januára 2010 sp. zn. 3 Cdo 58/2009 a z 28. februára 2011 sp. zn. 2 M Cdo 19/2010).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a ním chránených záujmov účastníkov konania a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie krajského i okresného súdu v zmysle § 243b ods. 2 O.s.p. a § 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov

3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.